

***Hydnellum peckii* گونه جدید اکتومیکوریز برای فلور قارچ‌های ایران. محمدرضا آصف. بخش تحقیقات رستنی‌ها، موسسه تحقیقات گیاه پزشکی کشور**

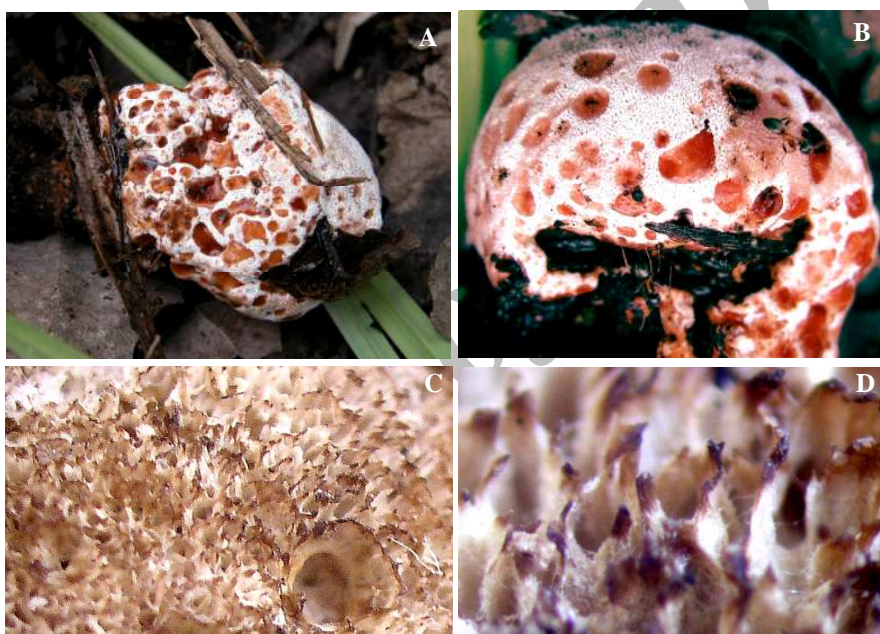
طی نمونه‌برداری از قارچ‌های ماکروبازییدیومیست (macrobasidiomycetes) مناطق مختلف کشور به منظور جمع‌آوری و شناسایی این دسته از قارچ‌ها در ایران، نمونه‌هایی از یک اکتومیکوریز جالب توجه با مشخصات زیر جمع‌آوری و براساس Stalpers, J.A. 1993. Keys to the species of the Thelephorales (Studies in Mycology, 35) تحت عنوان *Hydnellum peckii* Banker (Thelephorales, Bankeraceae) شناسایی گردید.

اندام بارده (fruit body) به شکل‌های مختلف و نامنظم، از نیم‌دایره‌ای تا بشقابی با حاشیه‌های ضخیم تا گرد و کروی و یا به شکل یک توده نامنظم به اندازه‌های مختلف معمولاً به عرض ۲-۵ سانتی‌متر دیده می‌شود. سطح اندام بارده ظاهری نرم، مخملی و نمدی شکل داشته و رنگ آن در نمونه‌های جوان سفید تا صورتی روشن می‌باشد. در سطح زیرین نمونه‌هایی با اندام بارده با شکل منظم و در کلیه سطوح اندام بارده نمونه‌های با اندام بارده نامنظم، هیمنوفور به شکل دندانه‌دار (hydroid) دیده می‌شود. این دندانه‌ها (teeth) هم‌رنگ اندام بارده و به اندازه ۱-۳ میلی‌متر دیده می‌شوند. ممکن است دندانه‌ها به تدریج و با گذشت زمان و بلوغ بازیدیوسپورها تیره‌تر شده و به رنگ قهوه‌ای متمایل گردند. در نمونه‌های جوان و در رطوبت مناسب، ترشحاتی به رنگ قرمز خونی از اندام بارده ترشح می‌گردد که این مشخصه، از ویژگی‌های منحصر به فرد این گونه می‌باشد. این ترشحات به شکل قطراتی در سطح سفید رنگ قارچ قابل رویت بوده و زیبایی خاصی به این قارچ بخشیده‌اند. همانند اندام بارده، پایه نیز معمولاً دارای شکل‌ها و اندازه‌های نامنظم و متغیر بوده و از استوانه‌ای، مرکزی، بلند و ریشه‌دار تا کوتاه و غیرقابل تشخیص از کلاهک دیده می‌شود. پایه در هر صورت هم‌رنگ کلاهک می‌باشد (شکل ۶).

بازیدیوسپورها کروی تا شبه‌کروی و به اندازه $4/5-5/5 \times 3/5-4/5$ میکرومتر، غیرآمیلوئید و دارای سطح نامنظم می‌باشند. نقش اسپوری (spore print) در این گونه قهوه‌ای رنگ می‌باشد. ریشه‌ها در محل دیواره‌های عرضی دارای قوس اتصال (clamp connection) می‌باشند.

نمونه‌های بررسی شده: روی خاک در مجاورت سوزنی برگان، استان گیلان، فومن به ماسوله، ۱۳۸۷/۷/۲۲، آصف و ترابی (IRAN 13549 F)، روی خاک در مجاورت سوزنی‌برگان، استان گیلان، پره سر، ۱۳۸۷/۷/۲۴، آصف و ترابی (IRAN 13548 F).

گونه *H. peckii* به دلیل ویژگی‌های خاص مورفولوژیکی شامل هیمنوفور دنداندار و وجود ترشحات و قطرات قرمز رنگ در سطح اندام بارده از گونه‌های قابل توجه و جالب می‌باشد. این دو ویژگی به همراه نقش اسپور قهوه‌ای رنگ و بازیدیوسپوره‌های کروی تا شبه‌کروی از مشخصات متمایز کننده این گونه می‌باشد. این گونه معمولا به شکل منفرد یا در دسته‌های چندتایی روی خاک و در اطراف درختان سوزنی برگ و به عنوان یک اکتومیکوریز رشد می‌کند. ترشحات سرخ رنگ این قارچ ترکیبی است تحت عنوان آترومنتین (atromentin) که یک ترکیب ضد انعقاد خون (anticoagulant) بوده و دارای خواصی مشابه هپارین (heparin) می‌باشد. نکته جالب توجه در نمونه‌های مشاهده شده، جلب مورچه‌ها و تجمع آن‌ها در اطراف و درون قطرات و احتمالا تغذیه از آن‌ها بود. این نخستین گزارش از جنس *Hydnellum* از ایران می‌باشد.

شکل ۶- *Hydnellum peckii*: A و B. اندام‌های بارده، با قطرات سرخ رنگ، C و D. هیمنوفور از نوع دنداندار (انتهای تیره رنگ دندان‌ها در شکل D مشخص است).
 Fig. 6. *Hydnellum peckii*: A & B. Fruit bodies, C & D. Hydroid hymenophore (tips of teeth are brown).